

SZAKKOLLÉGIUMI TANULMÁNYKÖTET

2

NEMZETBIZTONSÁGI
SZAKKOLLÉGIUM

**NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM
NEMZETBIZTONSÁGI SZAKKOLLÉGIUM**

**TANULMÁNYKÖTET
2.**

Budapest, 2019

SZERKESZTŐK:

Kiss-Szemán Johanna
Barcza-Tóth Tímea
Dobák Imre

SZERZŐK:

Fodor Dóra
Kovács Márk Károly
Lőrincz Virág
Tóth Tamás
Krausz József
Bietry Kevin

A TANULMÁNYKÖTETBEN MEGJELENT ÍRÁSOKAT LEKTORÁLTÁK:

Dr. Forgács Balázs
Prof. Dr. Resperger István
Dr. Dobák Imre
Hegedűs Tamás
Dr. Hegedűs Ernő
Dr. Bács Zoltán György

A Nemzeti Közzolgálati Egyetem Nemzetbiztonsági Szakkollégiumának kiadása
<https://nbi.uni-nke.hu/szakkollegium/kapcsolat>
<https://www.facebook.com/NemzetbiztonsagiSzakkollegium/>

© A szerzők és a szerkesztők

Előszó

„Tiszteld a múltat, hogy érthesd a jelent, és munkálkodhass a jövőn.” - ahogyan Széchenyi István mondja. A hagyományok tiszteletével, a napjainkban zajló konfliktusok, események megértésével adódhat lehetőségünk arra, hogy az elkövetkezendő időkben, a jövőben, eredményesen munkálkodhassunk. A Szakkollégium a jövőért tenni akaró, képzett szakemberek oktatását, motiválását hivatott szorgalmazni.

A Nemzetbiztonsági Szakkollégium 2013-as megalakulása óta, immáron második alkalommal publikálja tanulmánykötetét, amelyben a tagok által elkészített kutatások, elemzések, értékelések jelennek meg. A Szakkollégium célja, hogy az egyetemi képzés mellett az érdeklődő hallgatóknak biztosítson lehetőséget arra, hogy nemzetbiztonsági témakörben bővíthessék ismereteiket, szakmai tudásukat gyarapítsák, majd az érdemi munkájuknak publikációs felületet teremtsen. Az alábbi tanulmánykötet, és a konferenciákon, versenyeken, pályázatokon szakkollégisták által elért további sikerek is bizonyítékai annak, hogy a tehetséggondozás eredményes.

A jelen tanulmánykötetben megjelenő írások, a szakkollégium tagjai által feldolgozott témák, amelyek a napjainkban zajló konfliktusok eseményeit elemzik vagy dolgozzák fel, érintve a kiberbiztonság, a terrorizmus, a radikalizmus, a nemzetközi szerződések és a modern hadviselés témakörét.

Kiss-Szemán Johanna

TARTALOMJEGYZÉK

FODOR DÓRA: A NEGYEDIK GENERÁCIÓS HADVISELÉS ELMÉLETE	6
KOVÁCS MÁRK KÁROLY: FELKELÉSEK AZ EGYESÜLT ÁLLAMOK TÁBORI KÉZIKÖNYVEI ALAPJÁN	17
LŐRINCZ VIRÁG: A XXI. SZÁZADI INFORMÁCIÓS ÉS KIBERHADVISELÉS KOCKÁZATAI.....	30
TÓTH TAMÁS: A MINŐSÍTETT ADAT VÉDELMÉNEK SZEMÉLYI BIZTONSÁGI FELÜGYELETEI	40
KRAUSZ JÓZSEF: AZ AMERIKAI EGYESÜLT ÁLLAMOK KILÉPÉSE AZ INTERMEDIATE-RANGE NUCLEAR FORCES SZERZŐDÉSŐL ÉS ENNEK BIZTONSÁGI KÖVETKEZMÉNYEI	48
BIETRY KEVIN: A TERRORIZMUS ÉS A RADIKALIZMUS KAPCSOLATA, VALAMINT A KÜLFÖLDI HARCOSOK, MINT JELENSÉG PROBLEMATIKÁJA	69

**KRAUSZ JÓZSEF: AZ AMERIKAI EGYESÜLT ÁLLAMOK KILÉPÉSE AZ
INTERMEDIATE-RANGE NUCLEAR FORCES SZERZŐDÉSBŐL ÉS
ENNEK BIZTONSÁGI KÖVETKEZMÉNYEI**

Előszó

Az utóbbi időben egyre többen kezdtek el foglalkozni az Intermediate-Range Nuclear Forces (kis- és közepes hatótávolságú rakéták felszámolása, röviden INF) Szerződéssel, miután Donald Trump bejelentette, hogy kilép az INF szerződésből arra hivatkozva, hogy az Oroszországi Föderáció évek óta olyan kis-és középhatótávolságú rakétákat fejleszt, mellyel megszegi az INF szerződésben foglaltakat. Később nevén nevezték az amerikaiak azt az orosz rakétát, ami szerintük megsérti a szerződést, mégpedig az Iszkander 9M729-et. Az Oroszországi Föderáció állítása szerint a nevezett rakétájuk nem sérti a szerződést, és a Védelmi Minisztérium pedig kiállította, hogy megtekinthető legyen bármely katonai attasénak és újságírónak. Az Oroszországi Föderáció állítása szerint pedig a NATO romániai légvédelmi rakéta rendszerei sértik meg a szerződésben foglaltakat, mivel a légvédelmi rendszer alkalmas lehet Tomahawk rakéták kilövésére, amelyek felszerelhetők atomtöltettel.

Elsőként a tanulmányban, a szerződés előzményeivel fogok foglalkozni. Röviden leírom, hogy milyen helyzetben volt a világ akkor, és mi vezetett az INF szerződés megkötéséhez, majd szintén röviden ismertetem a szerződés megkötését, elemzem a szerződésben foglaltakat, és nyomon követem az eseményeket napjainkig. Ezek után ismertetem, hogy mi készíthette az USA-t arra, hogy egyoldalúan kilépjen a szerződésből. Ezután pedig a következményekkel fogok foglalkozni, hogy mi várható a közeljövőben, mi lehet Oroszország reakciója? Végül levonom a következtetéseket, és elemzem a lehetséges megoldásokat.

A szerződés előzményei röviden

A hidegháború

Mint ismeretes, a második világháború vége után, két nagyhatalom került ki megerősödve a háborúból, az Amerikai Egyesült Államok és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége (továbbiakban Szovjetunió). Az egész világ ennek a két országnak a befolyása alá került. Nyugaton voltak a kapitalista országok (persze volt pár kivétel pl.: Kuba) keleten pedig a szocialista országok (ezek sem voltak teljesen egységesek pl.: Kína szocialista volt, de a Szovjetunió politikailag ellenfele volt). Ebben a világban az ellentét a két világrend között adott volt, mivel alapjában véve eltért egymástól ideológiájuk. Minden politikai ideológiai részletes elemzést mellőzve, egyszerűen fogalmazva a kapitalisták a termelőeszközök magántulajdonban tartását támogatták, míg a szocialisták a termelőeszközök állami tulajdonba vételét, és a munkásokat helyezték középpontba a profit helyett.

A két ellentétes rendszerű világ között egy folyamatos verseny alakult ki gazdaságilag, kulturálisan és katonailag egyaránt. Az elkövetkező évek során a hidegháborúnak mindig voltak forróbb és hidegebb pontjai. Például 1962-ben, a kubai

rakétaválságkor közel állt a világ az új világháború kitöréséhez, végül Nyikita Szergejevics Hruscsov, az SZKP első titkára és John Fitzgerald Kennedy amerikai elnök megegyeztek egymással, és megindult egy enyhülési és leszerelési folyamat. Ez később is folytatódott, Leonyid Iljics Brezsnyev, szovjet első titkár/pártfőtitkár, és Lyndon B. Johnson, Richard Nixon, Gerald Ford és Jimmy Carter amerikai elnökök idején. Nem állítható azonban, hogy a két nagyhatalom között teljesen harmonikus lett volna a kapcsolat a fent említett vezetők idején, de bizonyos, hogy egyfajta enyhülés következett be az addigi fegyverkezési versenyben. 1975-ben aláírták a helsinki egyezményt és az űrkutatásban meghirdették a közös Szozuz-Apollo programot. Azonban 1979-ben, amikor a Szovjet Haderő az afgán szocialista párt kérésére bevonult Afganisztánba, újra elmérgesedett a két nagyhatalom között a viszony. 1980-ban bojkottálták a nyugati országok a moszkvai olimpiát, majd 1984-ben a keleti országok válaszul a Los Angeles-it. Ronald Reagan amerikai elnök a gonosz birodalmának nevezte a Szovjetuniót az afganisztáni események miatt, és meghirdette a csillagháborús tervét, amelynek lényege, hogy felfegyverzi az űrt, valódi célja pedig a szovjet gazdaság tönkretétele volt. Gyakorlatilag ekkor, a hidegháború enyhülési része lezárult és újra kezdődött az '50-es '60-as évek fegyverkezése.

1985-ben a Szovjetunióban egy új pártfőtitkár került hatalomra, Mihail Szergejevics Gorbacsov személyében, aki úgy döntött, hogy nem folytatja elődjei politikáját (Jurij Vlagyimirovics Andropov, Konsztantyin Usztyinovics Csernyenko), és ahelyett, hogy reagálna az amerikai agresszióra, inkább fejet hajt előtte. Komoly átszervezésekbe kezdett a Szovjetunióban, nyitni kezdett a nyugati világ felé, beengedte az addig tiltott amerikai márkákat, mint a McDonald's-ot, Coca Colát, szépségversenyeket rendezett, elkezdte leszerelni a hadsereget, kezdve azzal, hogy leváltotta azokat, akik ellen álltak a változásoknak (pl.: Szergej Leonyidovics Szokolov a Szovjetunió marsallja, Védelmi Miniszter). Egyesek szerint demokratizálta a Szovjetuniót, mások szerint lerombolt minden értékrendet, amit a Szovjetunió fölépített, és lecserélte azt a nyugati világ értékeire. Mindenesetre ezek a lépései tették lehetővé azt, hogy Amerika is visszalépjen és tárgyaljon a leszerelésről.

1. ábra. A telepített rakéták, amiket megszüntetett az INF szerződés.

https://www.armscontrol.org/sites/default/files/images/Factsheets/INF_Treaty_Map1.jpg

(Letöltve 2019.02.25.)

Az INF szerződés

1987. december 8-án Mihail Szergejevics Gorbacsov, az SZKP pártfőtitkára és Ronald Reagan amerikai elnök aláírták az INF szerződést. Az INF az Intermediate-Range Nuclear Forces Treaty-t rövidíti, magyarul a közepes hatótávolságú nukleáris erők szerződése. A szerződés célja az volt, hogy a két atomhatalom, a Szovjetunió és az Amerikai Egyesült Államok között a közepes és kishatótávolságú nukleáris és hagyományos robbanófejjel felszerelt földi telepítésű és robotrepülőgéppel célba juttatott rakétákat megsemmisítsék. A megsemmisítendő rakéták hatótávolságát 500-5500 km-ben határozták meg.^{1 2 3}

A Szovjetunió a következő közepes hatótávolságú rakétákat semmisítette meg:

- Pionyer 15P645-öt (RSZD-10)
- R-12 8K63-at
- R-14 8K65-öt
- SZ-10 Granat 3K10-et.

Az Egyesült Államok pedig az alábbiakat:

- Pershing-2-öt
- BGM-109G-t (csapásmérő robotrepülőgép).

A következő kis hatótávolságú rakétákat semmisítette meg a Szovjetunió:

- TEMP-SZ 9K76-ot
- OKA OTR-23 9K714-et.

Az Egyesült Államok pedig az alábbiakat:

¹ <https://www.armscontrol.org/taxonomy/term/514> (Letöltve: 2019.02.18.)

² <https://www.state.gov/t/avc/trty/102360.htm> (Letöltve: 2019.02.18.)

³ <https://www.armscontrol.org/factsheets/INFtreaty> Letöltve: 2019.02.18.)

- Pershing-1A-t.

A szerződés 1988. június 1-jén lépett életbe, miután május 27-én az amerikai szenátus elfogadta, majd Reagan és Gorbacsov aláírták június 1-jén a moszkvai találkozón. A szerződésben foglaltak alapján, az érvénybe lépést követően, 90 nap áll a részes felek rendelkezésére, hogy telepített rakétáit, és 12 hónap arra, hogy a nem telepített rakétáit is felszámolja.^{4 5 6}

2. ábra. Gorbacsov és Reagan aláírják az INF szerződést

<https://www.armscontrol.org/taxonomy/term/514> (Letöltve: 2019.02.25.)

3. ábra. Felügyelik a rakéták leszerelését

<https://www.armscontrol.org/taxonomy/term/514?page=1> (Letöltve: 2019.02.25.)

Az INF szerződés a gyakorlatban

A rakéták megsemmisítése

Mint korábban említettem, a szerződés pontosan meghatározta, hogy a rakétákat milyen határidőre kell megsemmisíteni. A Szovjetunió és az Egyesült Államok 1991. június 1-jére 2692 rakétát semmisített meg. Azért, hogy a szerződés hatékonyabban működjön a XIII. cikkelye létrehozta a Special Verification Commission (SVC) szervezet (Különleges Megerősítő Bizottságot). Az SVC arra szolgál, hogy egy olyan fórumot nyújtson a feleknek, ahol azok megbeszélhetik annak a módját, hogy hogyan alkalmazzák a szerződést gyakorlatban, hogyan szereljék le a fegyvereket, hogyan tegyenek eleget a szerződésnek. Valamint platformot biztosít egyéb procedúrák számára, amelyek segítenek megőrizni a szerződés hatékonyságát, megbízhatóságát és tartósságát.

Azért, hogy ellenőrizhessék, hogy a 3 év kiiktatási periódust, és az azt követő tízéves periódust a felek betartják, kölcsönösen helyszíni szemléket tartottak. Ráadásul az Egyesült Államok 13 évig jogot kapott arra, hogy megfigyeljen és hozzáférhessen bármilyen szovjet gyárhoz, ami földről indítható ballisztikus rakétákat gyárt (GLBM), amelyek nem esnek bele az INF szerződés megkötéseibe. A szovjetek is engedélyt kaptak arra, hogy megfigyeljék azokat az amerikai gyárakat, amik korábban a Pershing rakéta rakétahajtóművét gyártották. A szovjet ellenőrzések amerikai területeken, azonban nyilvánvalóan kedvezőtlen engedményként jelentek meg szovjet szempontból. Az

⁴ <https://www.armscontrol.org/taxonomy/term/514> (Letöltve: 2019.02.18.)

⁵ <https://www.state.gov/t/avc/trty/102360.htm> (Letöltve: 2019.02.18.)

⁶ <https://www.armscontrol.org/factsheets/INFtreaty> (Letöltve: 2019.02.18.)

amerikai helyszíni megfigyelőket (On-Site Inspection OSIA) 1988. január 15-én állították fel, hogy koordinálják és érvényesítsék a szerződésben foglalt szemléket, ellenőrzéseket. 1988-ban több szemlélet tartottak szovjet és amerikai oldalról is.

1991-re, április végére, május elejére az Egyesült Államok felszámolta az utolsó földről indítható szárnyas rakétáját és földi indítású ballisztikus rakétáját, a szerződésben meghatározottak szerint. Az utolsó szovjet SS-20-ast 1991. május 11-én megsemmisítették. A szerződés érvénybe lépése óta 2692 rakétát számoltak fel.

A szerződés 1991. december 26-a, a Szovjetunió felbomlása után, hivatalosan már nem csak az Egyesült Államokra és az Oroszországi Föderációra vonatkozott, hanem a Belorusz Köztársaságra, Ukrajnára, Kazahsztánra, Türkmenisztánra és Üzbegisztánra is vonatkoznak ezek a megkötések, de a felsorolásban említett utóbbi két állam nem vett részt a gyűléseken és a megfigyeléseken.^{7 8 9}

Az Anti-Ballistic Missile Treaty felszámolása és az INF gyengülése

A 2000-es évektől kezdődően az orosz-amerikai kapcsolat a '90-es évek nyitása után ismét fordulóponthoz érkezett. Ekkoriban még nem volt olyan feszült a két ország közötti kapcsolat, mint napjainkban. Vlagyimir Vlagyimirovics Putyin volt, aki elsőként felhívta George Bush-t szeptember 11-én, hogy részvétét nyilvánítsa. Azonban az Oroszországi Föderáció lassan kezdett kilábalni a gazdasági válságból és újra kezdett megerősödni, ami így újból fenyegetően hatott az Egyesült Államokra. Az ellentétek elmélyülésének a kezdete, és az INF szerződés felmondásának előfutára volt az Egyesült Államok kilépése az ABM szerződésből (Anti-Ballistic Missile Treaty). A szerződést még 1972. május 26-án kötötte meg a Szovjetunió és az USA. A szerződés az ellenrakéták korlátozásáról szólt, magyarul a ballisztikus rakétavédelmi rendszert akarták csökkenteni, ezzel is megtartva a két ország közti egyensúlyt.¹⁰

2001. december 13-án George W. Bush kifejtette, hogy szerinte Washingtonnak és Moszkvának már nincs szüksége erre a szerződésre, mivel már nem az egymás megsemmisítésére való törekvésen alapszik a két ország kapcsolata. Továbbá hozzátette, hogy a szerződés miatt az Egyesült Államok nem tudja hatékonyan megvédeni magát a lázadó államoktól (itt elsősorban a megerősödő közel-keleti terroristákra gondolt). Az elnök hangsúlyozta, hogy ha az Oroszországi Föderációt zavarná ez a lépés akkor visszakoznak. Oroszország teljes mértékben ellenezte a szerződésből való kilépést, ennek ellenére 2002. június 13-án az Egyesült Államok mégis az egyoldalú felmondás mellett döntött.¹¹

Az Oroszországi Föderáció ezt komolyan nehezményezte, mert úgy tekintettek az ABM-re, mint a stabilitás egyik alapfeltételére. Válaszul az oroszok újra elkezdték fejleszteni a támadó rakéta fegyvereiket. Azon logika mentén, hogy ha az Egyesült

⁷ <https://www.armscontrol.org/taxonomy/term/514> (Letöltve: 2019.02.18.)

⁸ <https://www.state.gov/t/avc/trty/102360.htm> (Letöltve: 2019.02.18.)

⁹ <https://www.armscontrol.org/factsheets/INFtreaty> (Letöltve: 2019.02.18.)

¹⁰ <https://www.armscontrol.org/factsheets/abmtreaty> (Letöltve: 2019.02.19.)

¹¹ <https://www.armscontrol.org/factsheets/abmtreaty> (Letöltve: 2019.02.19.)

Államoknak erős rakétavédelmi rendszere lesz akkor az egyensúlyt csak úgy lehet fent tartani, ha az Oroszországi Föderációnak erős támadó fegyverei lesznek, amelyek használhatatlanná teszik az amerikai rakétavédelmi rendszert. Az orosz érdeksélem bizonyítéka, hogy Putyin mind a mai napig megjegyzéseket tesz erre az ügyre vonatkozóan. Érdekesesség továbbá, hogy az orosz miniszterelnök, már ekkor megemlítette az új fegyverek gyártására irányuló stratégiáját, amely 2018-ra valósult meg, erről a tanulmányban a későbbiek során még szót ejtek.

Mivel a szerződés végül hatályát veszítette, ezért a NATO és Amerika most már szabadon telepíthetett Európa területére (így Oroszország határára) rakétaelhárító rendszereket, arra hivatkozva, hogy ezeket a lázadó országok ellen telepíti védő, nem pedig fenyegető elemként. Az Oroszországi Föderációt ez nem győzte meg, és úgy vélték, hogy ez a fegyverrendszer első csapásként szolgálhat az Oroszországi Föderáció hadászati rakéta csapatai ellen. Az orosz vezetés újra felszólította a NATO-t és az Egyesült Államokat, hogy az Oroszországi Föderáció hamarosan új típusú fegyverek kifejlesztésével válaszol, amennyiben Romániába rakétákat telepítenek. A NATO újra megerősítette, hogy a rakéták nem az oroszok ellen irányulnak, hanem lázadó államok, mint Irak, Irán és a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság ellen. Az oroszokat ezzel az állítással nem lehetett meggyőzni, hiszen az Mk-41 rendszer, amelyet a NATO román területre akart telepíteni, kis átalakítással felszerelhető Tomahawk támadó típusú rakétákkal. A fent említett, átalakított rendszerrel pedig akár megsemmisítő csapás mérhető az Oroszországi Föderációra, mivel a rakéták az Urálig lefognak az ország területét. Ezt a lépést az oroszok az INF megsértéseként értékelték.

Ekkor az orosz vezetőség elgondolkodott azon a radikális válaszlépésen, hogy kilép az INF-ből, így megteremtve a körülményeket arra, hogy saját területére rakétákat telepítsen. Azonban 2007. október 25-én a szerződést megerősítették, mégpedig úgy, hogy mindkét ország kifejezte, az ENSZ Közgyűlése előtt, támogatásukat a szerződéssel kapcsolatban. Továbbá az Oroszországi Föderáció és az Egyesült Államok javasolták, hogy más államok is lépjenek be a szerződésbe, akik hasonló fegyverekkel rendelkeznek, itt elsősorban Kínára gondoltak. Egyelőre úgy tűnt, hogy a INF szerződés továbbra is fennmarad.^{12 13}

2013 és 2014 között az amerikaiak azt állították, hogy az oroszok nem tesznek eleget a szerződésben foglaltaknak, és illegálisan tesztelnek földről indítható rakétákat, amelyek egyértelműen megsértik a szerződést. Oroszország tagadta a vádakat. 2015-ben és 2016-ban az Amerikai Védelmi Minisztérium és Külügyminisztérium szkeptikus volt az oroszországi rakétatelepítés hitelességével kapcsolatban. 2016. október 19-én New York Times közölte, hogy névtelen amerikai tisztviselők szerint, Oroszország igenis telepíteni fogja a már említett rakétákat. A Vezérkari Főnökök Egyesített Bizottságának alelnöke Paul Selva tábornok megerősítette, hogy Oroszország megsérti az egyezményt.

Oroszország természetesen tiltakoztak az országukat érő feltételezések ellen, majd megvádolták az Egyesült Államokat az egyezmény megsértésével. Állításukat, az amerikaiak ABM szerződésből való 2002-es kilépésére alapozták, amelynek

¹² <https://www.armscontrol.org/factsheets/abmtreaty> (Letöltve: 2019.02.19.)

¹³ <https://www.armscontrol.org/factsheets/INFtreaty> (Letöltve: 2019.02.18.)

következményeként olyan szárazföldi rakétavédelmi rendszereket telepítettek Európába, amelyek felszerelhetők támadó rakétákkal is. A vádaskodás további alapjául szolgáltak az amerikai gyárakban folyó fegyveres drónok fejlesztései is, amelyek a szerződésben foglaltak szerint szintén tilos.¹⁴

Oroszország új fegyverei

Miután újra megválasztották Oroszország elnökévé Vlagyimir Putyint, váratlan bejelentést tett a Szövetségi Gyűlésben 2018. március 1-jén. Korábban említettem, hogy az Oroszországi Föderáció nehezményezte Amerika kilépését az ABM szerződésből, és erre az orosz válaszlépés az új típusú fegyverek fejlesztésének elkezdése lesz. Ezen fegyverek elkészülését jelentette be az elnök. Vlagyimir Putyin a következő fegyvereket nevezte meg a beszédében, amelyek közül már sok készen áll arra, hogy a közeljövőben rendszeresítsék az Oroszországi Föderáció Fegyveres Erőinél:

- Sarmat hiperszonikus rakéta,
- Burevesztnyik szárnyas rakéta,
- Poszeidón önirányítású vízalatti drón,
- Kinzsal légi indítású ballisztikus rakéta,
- Pereszvet lézer fegyver,
- Avangard rakéta komplexum.

Vlagyimir Vlagyimirovics Putyin újra hangsúlyozta, hogy azáltal, hogy az Egyesült Államok egyoldalúan kilépett az ABM szerződésből, és Európába rakétavédelmi rendszert telepített, komolyan megbontotta a stratégiai erőegyensúlyt a két ország között Amerika javára. Ez a lépés pedig sérti az Oroszországi Föderáció szuverenitását, területi integritását. Az új fegyvereket tehát, azért fejlesztették ki, hogy visszaállítsák a két ország közötti stratégiai egyensúlyt. Például az Avangard rakétakomplexum, olyan rakétákat tartalmaz, amelyek nem ballisztikus pályán repülnek, ezzel a ballisztikus rakétavédelmi rendszert teljesen használhatatlanná téve, mivel rendszer egy nem ballisztikus rakétát nem tud kilőni.¹⁵

¹⁴ <https://www.armscontrol.org/factsheets/INFtreaty> (Letöltve: 2019.02.18.)

¹⁵ <https://www.youtube.com/watch?v=9qldhOHjxsl> (Letöltve: 2019.02.16.)

4. ábra. Az új orosz fegyver, az Avangard

<https://www.globalsecurity.org/wmd/world/russia/images/avanguard-image07.jpg>
(Letöltve: 2019.02.25.)

5. ábra. Az Avangard elkerüli a modern védelmi rendszereket

<https://www.globalsecurity.org/wmd/world/russia/images/avanguard-image04.jpg>
(Letöltve: 2019.02.25.)

6. ábra. Peresvet lézerefegyver

<https://bulgarianmilitary.com/2018/12/05/russias-combat-lasers-peresvet-enter-test-service-with-the-armed-forces/> (Letöltve: 2019.02.25.)

7. ábra. Kinzsal rakétával felszerelt MiG-31-es <https://www.rt.com/news/425883-victory-parade-rehearsal-photos/> (Letöltve: 2019.02.25.)

Az Egyesült Államok reakciója

Az Egyesült Államok politikai és katonai vezetése helytelenítette az Oroszországi Föderáció ilyen mértékű váratlan megerősödését, mivel sok év után először az Egyesült Államok került stratégiai hátrányba Oroszországgal szemben. Az Egyesült Államoknak válaszolnia kellett az új fenyegetésre. Donald Trump 2018. június 18-án bejelentette, hogy egy új haderőnemet fognak felállítani, az Űrerőket (Space Force).¹⁶ Trump arról beszélt, hogy az űrkutatáson felül, fontos az Egyesült Államok biztonsága, amely csupán

¹⁶ <https://www.youtube.com/watch?v=EKb4nlM9fag> (Letöltve: 2019.02.17.)

az űrben való jelenléttel nem, de az űrben való dominanciával már biztosítható. Ez egy egyértelmű üzenet az Oroszországi Föderációnak, hogy közel 3 hónappal azután, hogy bejelentették új fegyvereiket, az Egyesült Államok aktivizálta magát fegyverkezési téren, és gyakorlatilag elővette Ronald Reagan Csillagháborús tervét, ezúttal nem a Szovjetunió, hanem az Oroszországi Föderáció ellen.

Összefoglalva az eddigieket, látható, hogy a 2000-es évektől kezdődően napjainkig folyamatosan elhidegült egymástól a két nagyhatalom. Először az Egyesült Államok kilépett az ABM szerződésből, amely lépés komoly törést okozott a két ország kapcsolatában. Ennek következménye a fegyverkezés újbóli elindulása lett. 2008-ban az orosz-grúz háború kitörése, az Oroszországi Föderáció ellen fordította a nyugati világot, annak ellenére, hogy kiderült, Grúzia volt a felelős. (A médiában ugyanis az orosz agresszióról szóló hírek domináltak.) A következő esemény, amely tovább szította az oroszellenes hangulatot, 2014-ben a Krím-félsziget annektálása/népszavazás útján történő csatlakozása volt az Oroszországi Föderációhoz. Ekkor kezdődtek meg az Oroszország ellen azóta is tartó periodikus szankciók, és a megújult hidegháborús oroszellenes propaganda. Szíriában is tovább nőtt a feszültség a két ország között, mivel az oroszok Aszadot, az amerikaiak a „mérésékelt” lázadókat támogatták. A mélypont 2018-ban következett, amikor Szíriában Tomahawk rakéta támadást indított az Egyesült Államok, az Egyesült Királyság és Franciaország, arra hivatkozva, hogy Aszad vegyi támadást intézett a szír lakosság ellen Dúmában, ekkor egy új háború kitörése is elképzelhetővé vált. Az orosz vezérkari főnök Valerij Vasziljevics Geraszimov hadseregtábornok kijelentette: ha orosz katonákat ér a rakétatámadás készüljenek a válaszcsapásra. Dimitrij Anatoljevics Medvegyev, orosz miniszterelnök ekkor állította, hogy a két ország közötti kapcsolat súlyos, visszafordíthatatlan sérelmeket szenvedett el, és ezeknek következményei a mostani események. Érdekesség, hogy azóta egy Twitter üzenetben Riam Dalati, a BBC újságírója azt állította, hogy a vegyítámadás megrendezett volt, és végig az orosz és a szír perspektíva volt helytálló. Ezen események megfigyelése után kijelenthető, hogy az INF szerződés felmondása egyáltalán nem volt váratlan, és a világban egyre inkább teret kapnak a konfliktusok.^{17 18 19 20}

Amerika kilépése a szerződésből

Donald Trump bejelentése

2018. október 20-án Donald Trump bejelentette, hogy tervei szerint, hamarosan kivonja az Egyesült Államokat az INF szerződésből. Döntését azzal indokolta, hogy az Oroszországi Föderáció már évek óta megsérti a szerződést, és számára érthetetlen, hogy az Obama adminisztráció miért nem lépett korábban ez ügyben. Sokakat meglepett a kijelentés, de ha figyelembe vesszük a korábban említett eseményeket, és azt, hogy ezen események milyen irányba terelték a világpolitikát, akkor ez a trumpi döntés a

¹⁷ <https://www.youtube.com/watch?v=CYflh9ltqDY&t=3s> (Letöltve: 2019.02.21.)

¹⁸ <https://www.theguardian.com/world/2018/apr/10/russian-officials-warn-of-possible-military-clash-with-us-over-syria> (Letöltve: 2019.02.21.)

¹⁹ <https://www.youtube.com/watch?v=4DD3LQI87-M&t=21s> (Letöltve: 2019.02.22.)

²⁰ https://www.youtube.com/watch?v=aW_fco6PweI (Letöltve: 2019.02.22.)

bekövetkezett szembenállások egyenes következménye volt. Érdekesség, hogy Trump a Kínai Népi Demokratikus Köztársaságot is megemlítette azok között, akik nem tartják magukat az INF szerződéshez, pedig Kína nem tagja a szerződésnek, így rájuk nem vonatkoznak a szerződésben foglalt korlátozások.²¹

A kiváltó okok

A nyugati politikai, katonai vezetés, valamint a média, az amerikai kilépésért, az Oroszországi Föderációt tette felelőssé. Az amerikaiak egy konkrét rakétát, az új Iszkander 9M729-et állították egyezményesértőnek. 2018. december 4-én Mike Pompeo külügyminiszter hivatalosan hangsúlyozta, hogy Amerika kilép, ha az Oroszországi Föderáció nem tesz eleget a szerződésnek. 60 napos ultimátumot adtak Oroszországnak, amely időintervallumban, ha nem semmisítik meg a 9M729-es rakétákat és egyéb olyan fegyvereiket, amelyek veszélyeztetik a szerződést, akkor az Amerikai Egyesült Államok megkezdi a szerződésből való hivatalos kilépését 2019. február 1-jével.^{22 23}

Az orosz állásfoglalás szerint az Iszkander rakétarendszer és a 9M729 rakéta teljes mértékben megfelel az INF szerződés szabályozásainak. Bizonyítékul az Oroszországi Föderáció Védelmi Minisztériuma és a Külügyminisztérium 2019. január 23-án nyilvánosan kiállította a rakétáit a Patriot parkban, ezzel lehetővé téve katonai attasék és újságírók számára a kérdéses fegyverek megtekintését. Az amerikai katonai attasé nem jelent meg a kiállításon. Emiatt az aktus miatt feltételezhető, hogy az Egyesült Államok már korábban is tervezte a kilépést, továbbá, ha hinni lehet Vlagyimir Putyin állításainak, akkor a kilépést megelőző időszakban az amerikaiak, nagy összegeket fordítottak a rakéták fejlesztésére. Ezt követően az orosz rakéták szabálysértő mivoltát ürügyként felhasználva, az USA egyoldalúan kilépett a szerződésből.^{24 25}

Az Egyesült Államok kilépése mögött húzódnó indokok logikusnak mondhatók, hiszen a szerződés egyre inkább kezdett az amerikai fegyverkezés útjába állni, és az Államokat stratégiai hátrányba szorítani. Korábban említettem, hogy a szerződés csak a földi indítású rakétákra terjed ki, a tengerire nem. Amikor aláírták, a Szovjetunió nem rendelkezett tengerről indítható kis-és közepeshatótávolságú rakétákkal, az Egyesült Államok viszont igen. Így ők előnyre tettek szert, míg a szovjetek, mintegy önként vállalva, hátrányba kerültek. Azóta viszont megváltozott a helyzet. Az Oroszországi Föderációnak a birtokában most már vannak már ilyen rakéták, mint például a Kalibr rakéta. Így az Egyesült Államok már elvesztette az előnyét az Oroszországi Föderációval szemben. Másik fontos indok, amely ténylegesen veszélyt jelent az Egyesült Államokra, az a Kínai Népi Demokratikus Köztársaság. Kína, mint ahogy korábban is említettem nem tagja a szerződésnek, így Ázsiában komoly stratégiai előnyre tett szert Amerikával szemben. Amerika nem telepíthet rakétákat Ázsiába, ellenben Kína szabadon telepítheti a területre a fegyvereket.

Kína az alábbi szerződésben megtiltott fegyverekkel rendelkezik:

²¹ <https://www.youtube.com/watch?v=Gh-V1SHNR5o&t=68s> (Letöltve: 2019.02.22.)

²² <https://www.youtube.com/watch?v=J7OymfIakLY> (Letöltve: 2019.02.23.)

²³ <https://www.youtube.com/watch?v=nBPZSJFKEL4> (Letöltve: 2019.02.23.)

²⁴ <https://tass.ru/armiya-i-opk/6030178> (Letöltve: 2019.02.25.)

²⁵ <https://www.youtube.com/watch?v=SjiQqMY7e-M&t=162s> (Letöltve: 2019.02.22.)

- DF-21
- DF-26C

Kína stratégiaileg nagyobb veszélyt jelent az Egyesült Államokra, mivel a kínai rakéták már telepítve vannak, az Oroszországi Föderáció, még ha rendelkezik is ilyenfajta fegyverrel, azok telepítve nincsenek. Európában NATO tagállamok sorakoznak rakétavédelmi rendszerekkel felszerelve (Románia, hamarosan Lengyelország is). Az amerikai befolyás az európai térségben jelentősebb, mint Ázsiában, így nagyobb fenyegetést jelent az oroszok számára. Ázsiában és a Közel-Keleten az amerikai jelenlét nem kívánatos, Irán és Szíria Amerika ellenes, Kazahsztán Oroszországot részesíti előnyben az amerikaiakkal szemben, Afganisztánban is kérdéses az USA támogatottsága. Az Egyesült Államok támogatottsága, az ázsiai földrészen veszélyben van. Mindezek ellenére az orosz fenyegetéstől zeng a sajtó és a nyugati politika. Ennek feltételezhető oka a történelmi múltra vezethető vissza. A XX. században folyamatosan zajló orosz/szovjet ellenes propaganda, miatt igencsak egyszerűen és nagy hatékonysággal lehet az Oroszországi Föderációt a fenyegetés, veszély megtestesítőjévé alakítani. Egyszerűbben elérhető, mint a kínai fenyegetettségi percepciót az emberiség tudatába bevinni.²⁶

9. ábra. A kiállított 9M729-es rakéta

Forrás: <https://tass.ru/armiya-i-opk/6030178>

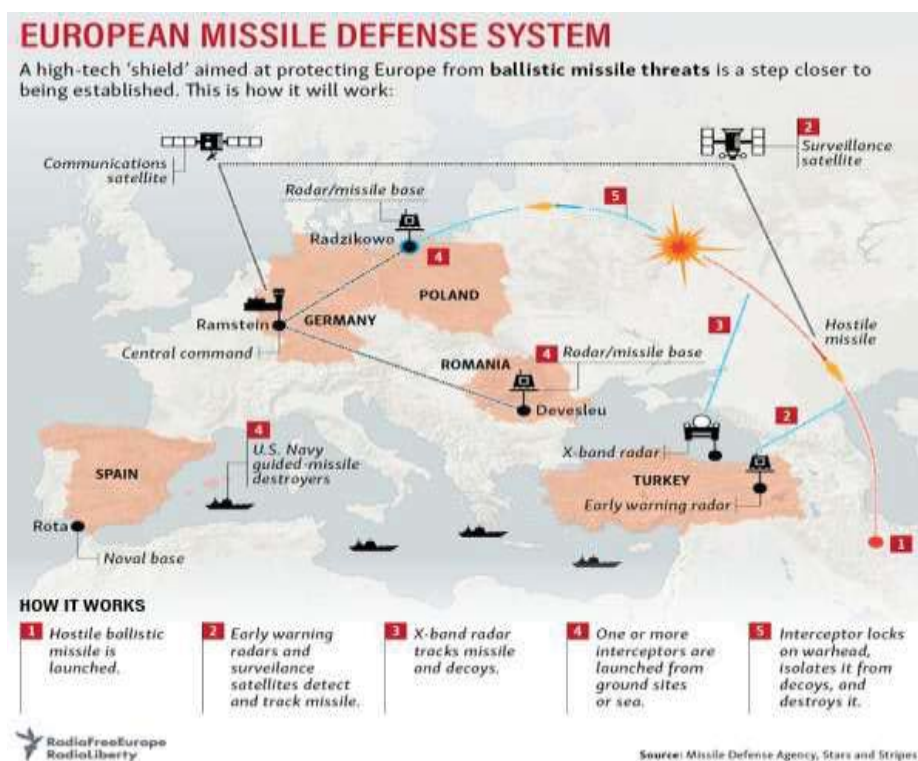
(Letöltve: 2019.02.25.)

Az Mk-41 valóban sérti-e a szerződést?

Az Mk-41 rendszer, az a rakétaelhárító rendszer, amelyet a NATO Romániába telepített, erre alapozza az Oroszországi Föderáció azon vádját, hogy az Egyesült Államok megsérti az INF szerződést. Az USA álláspontja azonban továbbra is az, hogy a rendszer pusztán védelmi célt szolgál, azonban az orosz Iszkander rendszerről és az 9M729 rakétáról ugyanez nem mondható el.

²⁶ <https://nationalinterest.org/blog/buzz/why-america-leaving-inf-treaty-chinas-new-nightmare-34087>
(Letöltve: 2019.02.26.)

Az, hogy az Mk-41 rendszer megsérti-e az INF-et, az csak a szerződés szövegéből, IV. cikkelyéből derülhet ki. „1. A szerződő feleknek meg kell semmisíteniük minden közepeshatótávolságú rakétájukat és minden olyan rakétaindítót, ami képes ezeknek a rakéták kilövésére ...”. Az Mk-41 pedig képes (kis átalakítást követően) Tomahawk rakéták kilövésére, tehát az Egyesült Államok valóban megszegte a szerződést.²⁷

10. ábra. Az európai rakétavédelmi rendszer

Forrás: <http://www.defense-aerospace.com/articles-view/release/3/173811/aegis-ashore-missile-defense-site-in-romania-declared-operational.html>

(Letöltve: 2019.02.25)

Jens Stoltenberg NATO főtitkár álláspontja

Fontos megemlíteni azt is, hogy az előbb említett eseményekre, hogyan reagált hivatalosan a NATO főtitkár, Jens Stoltenberg. 2018. december 4-én a NATO tagok külügyminisztereinek tanácskozásán megvitatták az INF szerződést. Az amerikai álláspontot teljes mértékben képviselték Jens Stoltenberg kijelentései. Beszért arról, hogy az orosz rakéta, az 9M729 megsérti a szerződést, és ez komoly veszélyt jelent Európa biztonságára nézve. A szerződés pedig nem működhet úgy, hogy Amerika betartja az oroszok viszont nem, így az oroszokon múlik a szerződés jövője.

2019. február 15-én már a szerződés felszámolása után megismételte a decemberi álláspontját, miszerint a világ komoly veszélyben van, mivel az oroszok megszegtek a szerződést és még több osztálynyi Iszkandert szereltek fel 9M729-es rakétarendszerrel (NATO kód SSC-8) ezek mobilak és nehezen észlelhetők. „Elérhetik az európai városokat

²⁷ <https://www.state.gov/t/avc/trty/102360.htm> (Letöltve: 2019.02.18.)

is, mint például München-t is minden figyelmeztetés nélkül”. (A NATO rakétavédelmi rendszere is eléri Moszkvát minden figyelmeztetés nélkül.) München kapcsán a főtitkár megemlítette, hogy 2007-ben a Biztonsági Konferencián jelentette be Putyin szándékát, hogy kilépne az INF-ből (azt nem tette hozzá, hogy azért, mert Amerika kilépett 2002-ben az ABM-ből). Egy fontos kijelentést is tett, mégpedig, hogy a NATO szövetségesek teljes támogatásával lép ki az USA a szerződésből, amely azonban csak 6 hónap múlva lesz érvényes, így Oroszországnak még van ideje arra, hogy az együttműködés mellett döntsön.

Később kijelentette, hogy először az Obama adminisztráció 6 évvel ezelőtt hívta fel a figyelmet arra, hogy Oroszország megsérti a szerződést. Majd ezt követően a Trump adminisztráció hívta fel Oroszország figyelmét ugyanerre, és a NATO-val teljes egyetértést képviseltek abban, hogy Oroszország megsérti a szerződést. Egyébként, mint korábban mondtam, az Egyesült Államok is megsérti a szerződést, mert az Európába telepített rakétavédelmi rendszere képes Tomahawk rakéták kilövésére és ahogy korábban írtam a szerződés IV. cikkelye azokat a kilövőállomások is tiltja, amelyek képesek a tiltott rakéták kilövésére. Jens Stoltenberg továbbá hangsúlyozta, hogy keresték a kapcsolatot Oroszországgal, de ők nem reagáltak. Azonban a kérdéses rakétát az Oroszországi Föderáció Védelmi Minisztériuma kiállította, hogy a katonai attasék megtekinthessék azokat. Valamilyen oknál fogva az amerikai és egyéb NATO országok attaséi nem jelentek meg és nem tekintették meg a kérdéses rakétát.

Tehát összefoglalva, a főtitkár teljesen támogatja az amerikaiak álláspontját az INF szerződéssel kapcsolatban. Aggasztja, hogy a szerződés meg fog szűnni, de kész a NATO országokat rakétákkal felszerelni, ha Oroszország rakétákat telepítene Európába (mármint Oroszország Európai részébe). De a tagországok nem akarnak hidegháborút és remélik, hogy Oroszország elfogadja a NATO álláspontot.^{28 29}

Vlagyimir Putyin válasza február 2-án

Mint ismeretes az Egyesült Államok 60 napos ultimátumot adott az Oroszországi Föderációnak, arra vonatkozóan, hogy semmisítse meg a 9M729-es rakétákat, és újra tegyen eleget a szerződésben foglalt kötelezettségeinek. Ez az ultimátum 2019. február 1-jén lejárt, és az Egyesült Államok megkezdte a szerződésből való kilépését, ami 6 hónapot követően válik véglegessé. Vlagyimir Vlagyimirovics Putyin válaszul február 2-án a Kremlbe az irodájába rendelte Szergej Viktorovics Lavrovot a külügyminisztert és Szergej Kozsuegovics Sojgu hadseregtábornokot, a védelmi minisztert, hogy dolgozzák ki a megfelelő válaszlépéseket.

Vlagyimir Vlagyimirovics elsőként a külügyminisztert hallgatta meg. Szergej Viktorovics állítása szerint az Egyesült Államok már 1999 óta megszegi a szerződést azzal, hogy robotrepülőket tesztelnek, amelyeknek megegyezik a karakterisztikája a földről indítható közepeshatótávolságú rakétákkal. Továbbá megemlítette, amiről korábban is írtam, hogy a 2014-ben telepített Mk-41 rendszer képes a Tomahawk

²⁸ https://www.nato.int/cps/en/natohq/opinions_163791.htm (Letöltve: 2019.02.19.)

²⁹ https://www.nato.int/cps/en/natohq/opinions_161110.htm (Letöltve: 2019.02.19.)

rakéták kilövésére is, amely szintén sérti a szerződést. Romániába már telepítve vannak, majd ezután Lengyelország és Japán a cél. (Érdekesség, hogy Japán szeretné megszerezni a Kurill-szigeteket Oroszországtól, ahova tökéletes lenne Oroszország ellen rakétákat telepíteni.) A későbbiekben beszélt arról, hogy Amerika és a NATO nem hajlandó velük tárgyalni és csak ultimátumokat ajánlanak fel nekik, valamint a New START³⁰ szerződés is komoly veszélybe került, mivel 2021-ben kellene megújítani, de az USA ezügyben hallgat.

Az orosz államfő, a külügyminiszter jelentése után a védelmi miniszterhez fordult. Szergej Kozsugetovics elsőként azt mondta, hogy válaszként kezdjék meg a tengerről indítható Kalibr rakéták szárazföldről indítható változatának kidolgozását. Második javaslata pedig az volt, hogy megkezdik az új szárazföldről indítható kis-és közepeshatótávolságú hiperszonikus rakéták fejlesztését, tervezését. A védelmi miniszter kérte a legfelsőbb főparancsnok támogatását a Védelmi Minisztérium javaslatára.

Az elnök elfogadta a Védelmi Minisztérium javaslatát arra vonatkozóan, hogy kidolgozzák a Kalibr szárazföldi változatát és új hiperszonikus rakétákat gyártsanak. De külön kiemelte, hogy nem szeretne egy újabb fegyverkezési versenybe bocsátkozni, és a Védelmi Minisztériumnak a 2019-es költségvetéséből kell gazdálkodnia. Putyin azt is mondta, hogy a szokásos félévenkénti Szocsiban megrendezett tanácskozáson, amelyen az Oroszországi Föderáció Fegyveres Erői és védelmi szektor vezetői vesznek részt, ettől az évtől kezdve megváltoztatná a találkozó formátumát, mert szeretné látni, hogyan alkalmazza a hadsereg az új fegyvereit. Továbbá Putyin felhívta a két miniszter figyelmét arra, hogy Oroszország nyitott a diplomáciai tárgyalásokra, de ne kezdeményezzenek, mert úgy érzi eleget próbálkoztak, itt az ideje annak, hogy a nyugati partnereik próbálkozzanak. Végül kijelentette azt, hogy nem akarnak rakétákat telepíteni egészen addig amíg az amerikaiak sem teszik ezt meg. Az Oroszországi Föderáció minden lépése válaszlépés lesz.

Röviden Vlagyimir Vlagyimirovics szavaival összefoglalva: *„A válaszuk szimmetrikus lesz. Az amerikai partnereink azt mondták felfüggesztik a tagságukat az INF szerződésben, akkor mi is felfüggesztjük. Azt mondják már elkezdték kutatni és fejleszteni az új rakétáikat, akkor mi is így teszünk.”*³¹

Ukrajna felfegyverzése

Ha Oroszországról és az Egyesült Államokról beszélünk nem kerülhetjük meg Ukrainát sem, mivel az ukrán vezetés legfőbb céljának az euroatlani integrációt tűzte ki. Mi sem bizonyítja ezt jobban, mint, hogy az ukrán elnök Petro Olekszijevics Porosenko az alkotmányba is beíratta. Ha Ukrajna euroatlanti integrációja bekövetkezne az komolyan felborítaná az erőviszonyokat a térségben, és az Oroszországi Föderáció komoly válaszára készülhetne a NATO és természetesen az Egyesült Államok. Ukrajna még nem

³⁰ START-Strategic Arms Reduction Treaty (Hadászati fegyvereket korlátozó egyezmény) a SORT egyezményt váltotta, amely 2011-ben járt le. A New START 2021-re fog lejárni.

³¹ <https://www.youtube.com/watch?v=xLxex6bPiHQ> (Letöltve: 2019.02.15.)

tagja a NATO-nak, de már tartottak közös amerikai-ukrán légi hadgyakorlatot 2018-ban a Tiszta Égboltot (Clear Sky, Чистое Небо). A hadgyakorlatot az ukrain Vinnyicjai Légi Bázison tartották meg, ahol a legfőbb cél az ukrán csapatok NATO kompatibilitásának és interoperabilitásának tesztelése volt. Az ukrán és amerikai katonákon kívül a gyakorlaton részt vettek belga, dán, észt, holland, lengyel, román és angol katonák is, összesen 9 nemzet. A gyakorlaton közel 1000 katona vett részt, alkalmaztak itt MQ-9 Reaper drónokat, KC-135 tankereket, F-15-ösöket és ukrán Szu-24 és Szu-25-ösöket. A gyakorlat után pedig a Pentagonba utazott Szergij Szemjonovics Drozdov vezérezredes, hogy találkozzon a Légierő Vezérkar Főnökével Dave Goldfein tábornokkal, hogy megbeszéljék az együttműködésük további irányát, és hogy megállítsák az orosz agressziót.

Goldfein tábornok így fogalmazott: *„A növekvő együttműködésünk és biztonsági együttműködésünk Ukrajnával támogatja a mi nemzeti védelmi stratégiánkat, és elősegíti a régióban a stabilitást és a nemzetközi bizalom kialakítását”*.³²

Drozdov vezérezredes a következő szavakkal értékelte a találkozót: *„Goldfein tábornokkal együtt sikeres megbeszélést folytattunk a közös érdekeink részéről. Új utakat találunk arra, hogy támogassuk egymást azért, hogy ki tudjuk állni az orosz agressziót”*.³³

Ez egy példa arra, hogy Ukrajna komolyan a NATO irányába tolódik az Oroszországi Föderáció ellen, egy másik példa pedig az, hogy Pavlo Anatolijevics Klimkin ukrán külügyminiszter szerint Ukrajnának méltósággal kell válaszolnia arra, hogy az oroszok megsértik a szerződést. Az Ötödik Csatornának adott interjújában (Пятый Канал) amely az ukrán elnök Petro Olekszijevics Porosenko tulajdonában van, beszámolt John Boltonnal az amerikai nemzetbiztonsági tanácsadóval tartott találkozásjáról, ahol az INF szerződésről tárgyaltak.

A külügyminiszter interjújának egy részlete: *„Minden eszközt meg kell ragadnunk, hogy megvédjük magunkat. Nekünk már alapvetően van egy bizonyos potenciálunk a rakéta fegyverek területén és mi leszünk azok, akik eldöntik, hogy milyen rakéták kellenek nekik a jövőben.”*³⁴

Ez a kijelentés nem zárja ki annak a lehetőségét, hogy akár később, amikor Ukrajna is NATO tag lesz, nem fognak ahhoz hasonló rakétavédelmi rendszert telepíteni az ország területére, mint ami Romániában van és Lengyelországban lesz. Ha ez bekövetkezne valószínűleg az Oroszországi Föderáció azonnal válaszolna erre a lépésre, és megkezdénék a rakéták telepítését Oroszország nyugati körzeteibe.³⁵

³² <https://www.airforcetimes.com/news/your-air-force/2018/11/13/nato-ambitions-ukraine-looks-west-with-air-exercises-and-high-level-discussions/> (Letöltve: 2019.02.20.)

³³ <https://www.airforcetimes.com/news/your-air-force/2018/11/13/nato-ambitions-ukraine-looks-west-with-air-exercises-and-high-level-discussions/> (Letöltve: 2019.02.20.)

³⁴ <https://www.unian.info/politics/10435602-klimkin-by-quitting-inf-treaty-russia-starts-another-arms-race-but-ukraine-will-respond-with-dignity.html> (Letöltve: 2019.02.20.)

³⁵ <https://www.youtube.com/watch?v=0ekC69rCZmw> (Letöltve: 2019.02.20.)

12. ábra. A NATO terjeszkedése

Forrás: [http://4.bp.blogspot.com/-](http://4.bp.blogspot.com/-rkKpcdK_PKU/TvtrYYyhfpI/AAAAAAAAABC0/BwUb2c56MFs/s1600/nato-expansion.jpg)

[rkKpcdK_PKU/TvtrYYyhfpI/AAAAAAAAABC0/BwUb2c56MFs/s1600/nato-expansion.jpg](http://4.bp.blogspot.com/-rkKpcdK_PKU/TvtrYYyhfpI/AAAAAAAAABC0/BwUb2c56MFs/s1600/nato-expansion.jpg)

(Letöltve: 2019.02.25.)

Ismét a Szövetségi Gyűlés előtt

2019. február 20-án Vlagyimir Vlagyimirovics Putyin közel egy év elteltével ismét kiállt a Szövetségi Gyűlés elé, hogy megtartsa szokásos éveleji beszédét. A beszédében főleg azokra a kérdésekre tért ki, amelyek az ország belügyeit érintik. Itt például az orosz demográfiai adatokra kell gondolni, a gazdaság teljesítőképességére, az orosz tudomány fejlődésére, az iskola támogatásra, kórházak építésére. A beszédében természetesen megemlítette az INF szerződést és annak következményeit is. Hangsúlyozta ismét, hogy az Mk-41 megsérti az INF szerződést, és felolvasta a szerződésben erre vonatkozó részeket. Elmondta, hogy Oroszország csakis akkor telepít rakétákat, ha nem hagynak más megoldást nekik, és nem csak azokat az országokat fogják célba venni, ahonnan rájuk lőttek, hanem azokat is, ahol a döntéshozói tervezést végrehajtották.

Végül ismét nagy bejelentést tett. A Poszeidón idén tavasszal kész lesz arra, hogy a csapatokat felszerelje vele, és Oroszország már egy új hiperszonikus rakétán dolgozik, a Cirkonon. Ez a rakéta 9 Mach sebességgel képes repülni és több mint 1000 km a hatótávolsága. Képes vízi és földi célok megsemmisítésére egyaránt.

Putyin beszédének lényegét úgy lehet összefoglalni, hogy nem akarnak konfliktust és fegyverkezni, de ha más lehetőséget nem hagynak nekik akkor szimmetrikusan fognak válaszolni. Ha rájuk lönek, Oroszország vissza fog löni.³⁶

Valóban hidegháború?

Az előzőekben láttuk, hogy egyre többen kezdik emlegetni a hidegháborút. Jens Stoltenber és Putyin is kifejtette, hogy nem céljuk a fegyverkezési verseny újbóli kirobbantása. Azonban érdemes megfigyelni, hogy mindenki azt mondja, hogy szeretné elkerülni a hidegháború kialakulását, tehát azt állítják, hogy még nincs hidegháború. De ha jobban megvizsgáljuk az eseményeket, hogy mik történtek eddig és mik történnek, már érezhető, hogy a helyzet a hidegháborús állapotokat tükrözi. Azt, hogy mikor is kezdődött, nem lehet egyértelműen megállapítani, de azt igen, hogy milyen események vezettek ide és milyen párhuzamok vonhatók a mostani és a korábbi hidegháborús múlttal.

Előzménynek tekinthetjük az Egyesült Államok kilépését az ABM szerződésből 2002-ben. Persze ekkor még nem volt a két ország viszonya ellenséges, de ez a lépés rosszul érintette Oroszországot. Bizalmatlanabbak lettek az Egyesült Államok irányába, úgy érezték, hogy ezzel megbontják a stratégiai egyensúlyt. Indirekt módon Oroszországot fegyverkezésre kényszerítette, mivel, ha az Egyesült Államoknak erős védelmi rendszere van akkor az egyensúly úgy maradhat fenn, ha a másiknak erős támadó rendszere van.

Ami aztán igazán komoly törés volt a két ország viszonyában az a 2008-as orosz-grúz háború volt. Grúzia ekkor már a NATO és az Egyesült Államok támogatását élvezte, a grúz politikai vezetés szakított a közös orosz múlttal. A Grúz Hadsereget, pedig a NATO képezte ki (most is Németországban Hohenfelsben készítik fel a grúzokat misszióra). A háború Mihail Szaakasvili akkori grúz elnök állítása szerint orosz agresszióval kezdődött, az oroszok megtámadták Grúziát. Oroszország állítása szerint a grúzok támadták meg Dél-Oszétiát és Abháziát, és Chinvaliban megtámadták az orosz békefenntartókat. Természetesen a nyugati világ a grúz álláspontot fogadta el, még az amerikai Fox News-ban nyilatkozó oszétokat is folyamatosan megszakították az újságírók, mert grúz agresszióról beszéltek. Végül Oroszország álláspontja bizonyult igaznak, de a törés akkor is bekövetkezett. Sokan a konfliktus előtt azt gondolták, hogy Oroszország már képtelen hatékony csapásmérésekre, és hogy a Szovjet Hadsereg múltja nem tér vissza. Annak ellenére, hogy az Orosz Hadsereg valóban válságban volt ekkor, és rosszul volt felszerelve, tény, hogy legyőzte a NATO által kiképzett grúzokat. Tehát a világ újra felfigyelt Oroszországra.^{37 38}

Az orosz-grúz háború után még nem a teljesen, nyílt ellenségeskedés jellemezte az orosz-amerikai kapcsolatokat, nem úgy, mint napjainkban. Az igazán komoly törés 2014-ben következett be. Ekkor Ukrajnában győzött a nyugatbarát Majdan forradalom.

³⁶ <https://www.youtube.com/watch?v=NMeCzo2zMV0> (Letöltve: 2019.02.25.)

³⁷ https://www.youtube.com/watch?v=6a7OsT_F1fw (Letöltve: 2019.02.26.)

³⁸ <https://www.youtube.com/watch?v=9fBGtXS66VM> (Letöltve: 2019.02.26.)

Janukovicsot az ukrán elnököt megbuktatták, és el kellett menekülnie az országból. Ukrajnában azonban nem mindenki volt híve (és most sem az) a nyugati integrációnak, mivel keleti részeiben pl.: Donyeck, Luganszk, Krím, sok orosz él. A Krím- félszigeten azt mondják, hogy a lakosság 90% orosz, de még a legalacsonyabb, 60%-os becslés szerint is orosz többség van ott. A kijevi Majdan forradalomban, pedig tevékeny részt vállaltak maguknak az ukrán szélsőséges nacionalisták, ami az ukrainai oroszoknak nem tetszett. Ennek következményeként Krímben népszavazást írtak ki arra vonatkozóan, hogy kiválnak Ukrajnából és csatlakoznak az Oroszországi Föderációhoz. Nyugaton viszont nem ismerték el ezt a népszavazást, azt mondták Oroszország annektálta a Krím-félszigetet és komoly agresszióként értékelték ezt a lépését, mivel szerintük megsértették Ukrajna szuverenitását. Ekkor indultak meg Oroszország ellen azok a szankciók, amelyek a mai napig is tartanak, és ebben az évben települt Romániába a rakétavédelmi rendszer is. Tehát 2014 az, ahol egyértelműen azt lehet mondani, hogy megváltoztak a világban a viszonyok, valami elkezdődött.

Innentől kezdve egyre jobban felfedezhetők a hidegháborús vonások. Elsőként beszéljünk a helyi konfliktusokról. A hidegháborúban a két nagyhatalom a Szovjetunió és Amerika nem ütközött meg nyíltan egymással, hanem a helyi konfliktusokat használták fel arra, hogy egymás ellen harcoljanak. Példának ott van a koreai háború, a vietnami háború és az afganisztáni háború. Mindketten megtalálták azt az oldalt, amelyet támogattak és így részt vettek a harcban a másik ellen. Napjainkban szintén találhatunk ilyen konfliktusokat, nem is egyet. Ott van már az említett Ukrajna, ahol a krími események után a Donyeck-medencében polgárháború tört ki. A kijevi kormányt az amerikaiak támogatják, a donbasszi felkelőket pedig az oroszok. Egy másik helyi konfliktus zajlik a Szíriai Arab Köztársaságban, ahol felkelések kezdődtek 2011-ben, az arab tavasz idején, az elnök Bassár el-Aszad ellen. A nyugati világ a felkelők oldalára állt, majd pedig Aszad kérésére 2014-ben az oroszok is bevonultak a térségbe, ők a kormányerők oldalára álltak. Hasonló események zajlanak most Venezuelában is. 2019-ben Juan Guaido kikiáltotta magát elnöknek, azzal az indokkal, hogy a jelenlegi elnök Nicolas Maduro diktátor, miatta éheznek az emberek és nem szabályosan nyert. Az amerikaiak Guaido oldalára álltak az oroszok Maduro-éra. Itt egyébként az ellentét forrása az, hogy az előző elnök Hugo Chavez államosította az olajvállalatokat kivéve amerikai cégek kezéből az irányítást, és Oroszországgal és Kínával kezdett kereskedni. Utódja Maduro ugyanezt a politikát folytatja.

Másodszor ki kell térni a média és a filmipar viselkedésére napjainkban. A hidegháború idején, nyugaton erős orosz ellenesség volt megfigyelhető. Egyik jó példa erre a filmipar. A hollywood-i filmek, amelyek nagy részében orosz (de legalábbis kelet-európai szláv) volt az ellenség. A médiában pedig többször volt szó arról, hogy a Szovjetunió veszélyt jelent a nyugati demokráciákra, a világbékére és minden nyugati értékrendre, a Szovjetunió meg akarja hódítani az egész világot és semmi más nem érdekli. A filmiparban napjainkig is az oroszok az ellenségek, bár megjelentek a kínaiak és észak-koreaiak is, 2001 óta pedig az arabok, de továbbra is Oroszország a főellenség. A játékok terén is megjelentek az olyanok, ahol Oroszország egymaga világuralomra tör, és a nyugati világ egy táborként vállvetve harcol ellene, amerikai vezetéssel. A média pedig 2014 óta a pánikkeltés eszközeivel is előszeretettel él. Amikor Krím

Oroszországhoz került, megjelentek azok a hírek, hogy Oroszország a balti államokat is be akarja kebelezni, és Lengyelország is veszélyben lehet. Összeesküvés elméletek sokasága keringett a nyugati világban, erre példa a Trump-kampány orosz befolyásolása.

A harmadik példa, ami szintén a hidegháborút idézi, azok a sportban megjelenő ellentétek. A hidegháború idején 1980-ban bojkottálták a nyugatiak a Moszkvai Olimpiát arra hivatkozva, hogy a szovjetek megtámadták Afganisztánt. Erre válaszul a keletiek bojkottálták az 1984-es Los Angeles-i Olimpiát. Most 2018-ban a téli olimpián Phjongcschangban Dél-Koreában nem engedték az orosz sportolóknak, hogy saját nemzeti zászlójuk alatt versenyezzenek továbbá nem szólalhatott meg az orosz állami himnusz sem. Ilyenre még nem volt példa az olimpiák történetében, de látszik, hogy az oroszok ellen irányult. Az indok az volt, hogy államilag támogatottan doppingolják a sportolókat, ami miatt így kizárták az oroszokat.³⁹

A fentiekből is látszik, hogy felesleges azon aggódnia a vezetőknek, hogy a hidegháború felé tart-e a világ és jó lenne azt elkerülni, mert az eseményeket vizsgálva, már hidegháború van.

Összefoglalva

Az INF szerződés, amelynek megkötésére 1987-ben került sor, kezdetben még sikeresnek mondható volt, ám egyenlőtlenségek már ekkor tapasztalhatók voltak a szerződésben. A szerződés egyértelműen Amerikának kedvezett, és a szovjeteket hátrányos helyzetbe helyezte. Mégis a szerződés tovább élt. Az első komoly próbatétel az ABM 2002-es megszűnése volt. Amerika egyoldalúan kilépett a szerződésből Oroszország nem tetszésének ellenére, de az INF mellett mindketten kiálltak. Amikor az Egyesült Államok 2014-ben Romániába rakétákat telepített, az már komolyan sértette Oroszország érdekeit, valamint ekkor vádolták meg a nyugati hatalmak az Oroszországi Föderációt a szerződésszegéssel szintúgy, mint Oroszország a nyugatiakat. Végül 2018-ban Amerika bejelentette szándékát, hogy kilép a szerződésből, ha Oroszország nem tesz eleget kötelezettségeinek. Oroszország továbbra is tagadta a vádakot, és az amerikaiakat vádolták. Végül 2019. február 1-jén megszűnt a szerződés.

Mint láthattuk ezután mindkét fél azt állította, hogy nem akarnak ténylegesen rakétákat telepíteni Európába csak akkor, ha a másik fél nem hagy nekik más megoldást. Az ukrajnai helyzet veszélyes ebből a szempontból, hiszen az ukránok szorgalmazzák a rakétarendszerek telepítését a területükre, azonban, ha Ukrajnába Mk-41-es rendszer kerül, Oroszország azt komoly fenyegetésként fogja kezelni. Ebben az esetben Oroszország válaszolni fog új rakéták telepítésével.

A megoldás a helyzet megfelelő rendezésére az lenne, ha a felek egy új szerződés létrehozásáról tárgyalásokat kezdeményeznének. Az új szerződésbe be kell vonni azokat az országokat is, amelyek szintén rendelkeznek korlátozandó típusú fegyverekkel, de az INF-nek korábban nem voltak tagjai. Csak így lehet fenntartani a stratégiai egyensúlyt. A szerződésben pedig bele kell foglalni minden más fegyvertípust is, amelyről az INF

³⁹ <https://www.youtube.com/watch?v=4H5huhbGi0Q> (Letöltve: 2019.02.24.)

korábban nem rendelkezett, mivel pontosan azért alakult ki a mostani helyzet, mert az INF kedvezett Amerikának. Az INF-ben csak a szárazföldről indítható rakéták szerepeltek, a tengerről indíthatók nem, amelyekkel akkor csak Amerika rendelkezett a szovjetek nem. Ma mindkét fél rendelkezik ilyen típusú fegyverekkel, ezért lenne fontos nemzetközi keretek között rögzíteni a használatukra vonatkozó szabályozásokat. A NATO Európába települt rakétavédelmi rendszereiről is tárgyalni kell, mert az eredeti szerződés IV. cikkelyét valóban sértik. Tárgyalni kell Oroszország új típusú fegyvereiről is, hogy elkerüljük a fegyverkezési versenyt.

Zárásként a megoldás egy multilaterális szerződés megkötése lenne. Ehhez szükséges a hatalmak egymás közti ellentétének félretétele. Fontos, hogy megőrizzük a békét világunkban, mert jelenleg úgy tűnik, hogy egyre közelebb kerülünk egy újabb nagyobb konfliktushoz.

Felhasznált irodalom

1. <https://www.armscontrol.org/taxonomy/term/514> (Letöltve: 2019.02.18.)
2. <https://www.state.gov/t/avc/trty/102360.htm> (Letöltve: 2019.02.18.)
3. <https://www.armscontrol.org/factsheets/abmtreaty> (Letöltve: 2019.02.19.)
4. <https://www.armscontrol.org/factsheets/INFtreaty> (Letöltve: 2019.02.18.)
5. <https://www.youtube.com/watch?v=EKb4nlM9fag> (Letöltve: 2019.02.17.)
6. <https://www.youtube.com/watch?v=9qldhOHjxSI> (Letöltve: 2019.02.16.)
7. <https://www.youtube.com/watch?v=NMeCzo2zMV0> (Letöltve: 2019.02.25.)
8. https://www.nato.int/cps/en/natohq/opinions_163791.htm (Letöltve: 2019.02.19.)
9. https://www.nato.int/cps/en/natohq/opinions_161110.htm (Letöltve: 2019.02.19.)
10. <https://www.youtube.com/watch?v=xLxex6bPiHQ> (Letöltve: 2019.02.15.)
11. <https://www.airforcetimes.com/news/your-air-force/2018/11/13/nato-ambitions-ukraine-looks-west-with-air-exercises-and-high-level-discussions/> (Letöltve: 2019.02.20.)
12. <https://www.unian.info/politics/10435602-klimkin-by-quitting-inf-treaty-russia-starts-another-arms-race-but-ukraine-will-respond-with-dignity.html> (Letöltve: 2019.02.20.)
13. <https://www.globalsecurity.org/wmd/world/russia/avanguard.htm> (Letöltve: 2019.02.25.)
14. <https://bulgarianmilitary.com/2018/12/05/russias-combat-lasers-peresvet-enter-test-service-with-the-armed-forces/> (Letöltve: 2019.02.25.)
15. <https://www.rt.com/news/425883-victory-parade-rehearsal-photos/> (Letöltve: 2019.02.25.)
16. <http://landdestroyer.blogspot.com/2011/12/william-engdahl-on-natos-encirclement.html> (Letöltve: 2019.02.25.)

17. <http://www.defense-aerospace.com/articles-view/release/3/173811/aegis-ashore-missile-defense-site-in-romania-declared-operational.html> (Letöltve: 2019.02.25.)
18. <https://newinform.com/162465-prezident-rf-poruchil-navesti-poryadok-narynke-mikrokreditov> (Letöltve: 2019.02.25.)
19. <https://tass.ru/armiya-i-opk/6030178> (Letöltve: 2019.02.25.)
20. https://www.nato.int/cps/ua/natohq/opinions_158705.htm?selectedLocale=en (Letöltve: 2019.02.25.)
21. <https://indianexpress.com/article/world/donald-trump-nuclear-arms-treaty-russia-5411214/> (Letöltve: 2019.02.25.)
22. <https://www.youtube.com/watch?v=CYflh9ltqDY&t=3s> (Letöltve: 2019.02.21.)
23. <https://www.theguardian.com/world/2018/apr/10/russian-officials-warn-of-possible-military-clash-with-us-over-syria> (Letöltve: 2019.02.21.)
24. <https://www.youtube.com/watch?v=4DD3LQI87-M&t=21s> (Letöltve: 2019.02.22.)
25. https://www.youtube.com/watch?v=aW_fco6PweI (Letöltve: 2019.02.22.)
26. <https://www.youtube.com/watch?v=Gh-V1SHNR5o&t=68s> (Letöltve: 2019.02.22.)
27. <https://www.youtube.com/watch?v=J7OymflakLY> (Letöltve: 2019.02.23.)
28. <https://www.youtube.com/watch?v=nBPZSJFKEL4> (Letöltve: 2019.02.23.)
29. <https://www.youtube.com/watch?v=SJiQqMY7e-M&t=162s> (Letöltve: 2019.02.22.)
30. <https://nationalinterest.org/blog/buzz/why-america-leaving-inf-treaty-chinas-new-nightmare-34087> (Letöltve: 2019.02.26.)
31. <https://www.youtube.com/watch?v=0ekC69rCZmw> (Letöltve: 2019.02.20.)
32. https://www.youtube.com/watch?v=6a7OsT_F1fw (Letöltve: 2019.02.26.)
33. <https://www.youtube.com/watch?v=9fBGtXS66VM> (Letöltve: 2019.02.26.)
34. <https://www.youtube.com/watch?v=4H5huhbGi0Q> (Letöltve: 2019.02.24.)